

„Нико не сме да вас бије“ - била је порука слободе коју је Слободан Милошевић, тадашњи председник ЦК СКС, изрекао грађанима окупљеним испред Дома културе у Косову Пољу 24. априла 1987. године.

Слободан Милошевић се тада упутио на састанак са незадовољним Србима и Црногорцима на Косову и Метохији, уместо тадашњег председника Председништва СР Србије Ивана Стамболића који из неких разлога није могао да оде у Косво Поље. Стамболић је замолио Милошевића да он оде на тај разговор.

Сам састанак је био дуготрајан, чак тринаест часова. Говор председника Милошевића је објављен у разним медијима, укључујући и ауторизовану верзију [1]. Међутим, једна реченица која није садржана у самом том говору, али суштински одражава његов смисао, остала је забележана у политичкој историји Србије. *Не сме нико да вас бије!* одрешито је узвикнуо Слободан Милошевић на повике окупљених грађана „Бију нас!“. То се односило на милицију, тада већински албанску, која је пендрецима растеривала грађане окупљене око Дома културе где се састанак одржавао. Милошевић је, када су га обавестили да милиција примењује силу над окупљеним грађанима, изашао међу њих и на повике из масе јасно одговорио

Нико не сме да вас бије

!

Та реченица изговорена пре 30 година, током све те три деценије, различито је интерпретирана. Срби су је доживљавали као позив да се уздигну и да не дозволе неправду којој су изложени, да се уједињени одупру злостављању које албански сепаратисти над њима врше деценијама уназад. На Западу, та је реченица директно кривотворена, што је одлично анализирао норвешки писац Jo Eggen[2]. Циљ тог кривотворења је био да се Милошевић представи као диктатор, неко ко преузима власт, командује на лицу места. Отуда су Косово Поље и та Милошевића изговорена реченица представљани по западним медијима, али и у неким западним академским круговима, као почетна тачка разбијања Југославије, као израз српског национализма и свега злог.

Овом приликом нећу да доказујем да је Милошевић био изразито југословенски оријентисан и да је био све, само не националиста. Он је веровао искрено у равноправност свих људи и народа у Југославији. Проблем је, међутим, био у томе што су лидери других нација веровали у неравноправност југословенских народа: они су били за Југославију само дотле докле су могли да држе Србију и Србе у неравноправном, потиснутом положају, какав је био утврђен уставним аранжманом из 1974. године. Када је један српски политичар коначно рекао да равноправности, не потчињавању, они су закључили да треба да растуре Југославију. Свакако, на подстицај и уз безрезервну подршку оних центара са Запада који су као кривца одмах означили Милошевића и Србију.

Свих ових година чинило ми се потпуно бесмисленим оптуживати, и то за национализам (sic!) некога ко је стао у заштиту грађана које је пендречила милиција другог етничког састава. *Нико не сме да вас бије!* је племенита, хумана реченица, израз забринутости и заштите. И заиста, од када је Косово поново у саставу Србије (од 1912), једино су у време Милошевићеве власти тамошњи Срби живели са осећањем сигурности и државне бриге за њихов опстанак. У том смислу парола „Слобо, слободо“ за Србе са Космета је имала своје најдословније значење. Наглашавам - и за све нас. Али, у томе се и крио одговор на наше питање због чега су реченица

Нико не сме да вас бије

! означена као индикатор српског национализма, а Милошевић због ње стигматизован. Они који су хтели етнички чисто Косово морали су претходно да протерају Србе са њихових прадедовских огњишта; најпре да их пендрече, а када то није помогло, и да их бомбардују. „Бивење“ Срба на Космету је бивало награђивано у дугом временском периоду, због тога је процес њиховог исељавања са тог подручја био тако интензиван, па је отуда Милошевићево залагање за промену стања оно што је изазвало реакцију креатора политике ставарања етнички чистог Косова.

"Нико не сме да вас бије" - о једној реченици, 30 година касније

Пише: Урош Шуваковић
понедељак, 24 април 2017 14:57

